

Delta-aanpak Waterkwaliteit: nutriënten, gewasbescherming en nieuwe stoffen

‘Waterkwaliteit doe je vooral samen’

Twee belangrijke stakeholders op het gebied van waterkwaliteit zijn de provincies en de waterschappen. We spreken met Josan Meijers (IPO) en Ingrid ter Woorst (Unie van Waterschappen) over de rol van hun organisaties rondom kwaliteit van oppervlakte- en grondwater. ‘Waterbeheer is een middel om te komen tot een goede leefomgeving.’

In de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater hebben de provincies vooral een verbindende rol, aldus Josan Meijers, gedeputeerde in Gelderland en lid van de kerndelegatie Water van het Interprovinciaal Overleg (IPO). ‘Doordat provincies op het gebied van ruimtelijke ordening, water en inrichting van het landschap veel contacten hebben met alle betrokken partijen, op rijksniveau én met regionale en lokale partijen, kunnen zij zeer goed verbindingen tot stand brengen.’

Werkprogramma Schoon Water

De Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater kent als onderdeel het werkprogramma Schoon Water, dat zich onder andere richt op de kwaliteit van het zwemwater. Meijers: ‘De provincies zijn hier momenteel druk mee bezig, vooral als ‘hoeders van het zwemwater’. De provincies wijzen jaarlijks wateren aan als zwemwater en houden toezicht op de waterkwaliteit en de veiligheid. De waterschappen en Rijkswaterstaat beheren en monitoren de zwemwateren. Andere partijen zoals recreatieschappen, recreatieondernemers en gemeenten voeren het dagelijks beheer uit bij de zwemwaterlocaties. Het is de verantwoordelijkheid van de provincies om het publiek te beschermen als er problemen zijn met de waterkwaliteit of de veiligheid. Als het nodig is, kan een provincie maatregelen nemen, zoals in het uiterste geval: een zwemwater tijdelijk sluiten.’

Ingrid ter Woorst houdt zich als bestuurslid van de Unie van Waterschappen (en als lid van het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland) bezig met onder andere waterkwaliteit en zwemwater. *Wat is de verantwoordelijkheid van de waterschappen ten aanzien van de kwaliteit van het zwemwater?*

Ter Woorst: ‘De waterschappen en Rijkswaterstaat zijn verantwoordelijk voor de monitoring van de waterkwaliteit op officieel – door

de provincies – aangewezen zwemwaterlocaties. De waterschappen zijn op zo’n locatie ook verantwoordelijk voor het beheer van de zwemwaterkwaliteit, samen met de feitelijke locatiebeheerder, zoals een gemeente, recreatieschap of particulier. In die gevallen nemen de waterschappen de monitoring en het nemen van waterkwaliteitsmaatregelen, zoals baggeren, voor hun rekening. De beheerder is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer: het plaatsen van toiletten of het verjagen van watervogels in verband met fecale verontreiniging, het verwijderen van blad uit het water in verband met blauwalgpreventie, enzovoort. Vaak gebeurt dit overigens weer in samenwerking met een waterschap. Waterkwaliteit doe je dus vooral samen!’

Resultaatgericht

Ze vervolgt: ‘De rol van de waterschappen is door de Europese Kaderrichtlijn Water van karakter veranderd. Vroeger was ‘waterkwaliteit’ vooral iets voor de waterschappen en de drinkwaterbedrijven, terwijl het nu gelukkig veel meer om samenwerking gaat met alle stakeholders. Vóór de KRW gold er alleen een inspanningsverplichting. Daarmee is best veel bereikt, maar op een gegeven moment stagneerde de waterkwaliteitsverbetering. De KRW stelt niet alleen heldere eisen aan waterkwaliteit, maar kent ook een resultaatverplichting: het is niet meer vrijblijvend. We doen dat overigens niet voor de KRW, maar voor de inwoners van Nederland! Het doel is een goede leef- en werkomgeving voor burgers en bedrijven. De regelgeving is daarbij een middel, geen doel.’

Hoe is het gesteld met de kwaliteit van het zwemwater in Nederland?

Meijers: ‘In het algemeen is de zwemwaterkwaliteit in ons land goed. In Nederland voldoet 93% van de zwemwateren aan de minimale eisen van de Europese Zwemwaterrichtlijn. Het gemiddelde in Europa is 95%, dus daar zitten we nét onder. Dat komt vooral

Josan Meijers, IPO.

doordat in ons land veel zoete binnenwateren als zwemwater zijn bestemd, terwijl het in andere landen vaak gaat om zout kustwater. Onze zwemwateren worden daardoor vaker beïnvloed door verontreinigingen door de uitwerpselen van met name vogels. Maar recreëren in de openlucht en de natuur is juist een breed gedragen wens, dus dat nemen we op de koop toe. De provincies monitoren de mate van verontreiniging en treden op als dat nodig is.'

Wanneer is water geschikt als zwemwater? Op welke elementen wordt gecontroleerd?

Meijers: 'De Europese Zwemwaterrichtlijn bevat strikte bacteriologische eisen. Maar naast kwaliteit kijken wij ook naar andere zaken: kan een zwemwater bijvoorbeeld zodanig beheerd worden dat de locatie schoon kan blijven? Ook veiligheid en andere gebruiksfuncties worden onderzocht: is er sprake van stroming, loopt de oever onder water niet te steil af, is er scheepvaartverkeer, dat soort zaken. De Zwemwaterrichtlijn kent vier klassen: uitstekend, goed, aanvaardbaar of slecht. We streven naar 'goed' of 'uitstekend'. De waterbeheerder monitort de waterkwaliteit aan de hand van periodiek onderzoek; de provincies controleren of deze monitoring voldoet aan de wettelijke eisen. Als blijkt dat een zwemwater niet aan de normen voldoet, geven provincies een

---

'WE DOEN DIT VOOR DE INWONERS VAN NEDERLAND, NIET VOOR DE KRW!'

---

negatief zwemadvies af. Meestal zijn dit tijdelijke situaties, waarbij het publiek wordt geadviseerd niet het water in te gaan, bijvoorbeeld bij de aanwezigheid van blauwalg. Maar uiteindelijk is het altijd de verantwoordelijkheid van de zwemmer of hij het risico neemt, tenzij er een zwemverbod is ingesteld. Dat gebeurt alleen als er zeer ernstige risico's zijn voor de volksgezondheid.'

Hoe weten burgers waar het water schoon en veilig is om te zwemmen?

Meijers: 'Bij zwemwateren staan borden met algemene informatie over de locatie en de kwaliteit van het water, gebaseerd op een vierjaarsgemiddelde. Ook wordt op die borden aangegeven als er iets mis is met de waterkwaliteit op dat moment. Op de website zwemwater.nl is deze informatie ook te vinden, per locatie aangevuld met een zeer uitgebreid specifiek zwemwaterprofiel dat is opgesteld door de waterbeheerder.'

Welke rol speelt de Europese Zwemwaterrichtlijn bij het werk van de waterschappen?

Ter Woorst: 'Deze richtlijn heeft als doel om de gezondheid van zwemmers te beschermen door te zorgen voor schoon water en goede informatievoorziening. Schoon water kent in dit verband eigenlijk twee componenten: blauwalg en fecale verontreinigingen. Voor blauwalg geldt een inspanningsverplichting, voor

Ingrid ter Woorst, bestuurslid van de Unie van Waterschappen.

fecale verontreinigingen bestaan harde normen waar het zwemwater moet voldoen. Hierbij gelden verschillende verantwoordelijkheden voor verschillende partijen.'

Welke maatregelen nemen waterschappen om de kwaliteit van het zwemwater te verbeteren?

Ter Woorst: 'Wij streven primair naar bronmaatregelen. Bij blauwalg gaat het vaak om preventief verwijderen van gevallen blad en baggeren, om de voedselrijke sliblaag op de bodem weg te halen. Daarnaast zijn er zogeheten effectmaatregelen, zoals het beluchten of rondpompen van het water. Een tijdelijke effectmaatregel kan ook zijn het toevoegen van waterstofperoxide aan het water. Daarnaast kunnen waarschuwborden worden geplaatst als zich onverhoopt toch blauwalgbloei voordoet. Bij problemen met fecale bacteriën kan de bron menselijk zijn of dierlijk, bijvoorbeeld watervogels. In het eerste geval kan het plaatsen van (meer) toiletten en het geven van voorlichting helpen. In het tweede geval is het de taak voor de beheerder om de watervogels te verleiden om zich elders te vestigen of ze te verjagen. Het gaat in ieder geval altijd om gebiedsgericht maatwerk, omdat de oorzaken en omstandigheden overal weer nét even anders zijn.'

Ecologische kwaliteit

De Kaderrichtlijn Water stelt dat het water een goede ecologische en chemische toestand had moeten hebben in 2015. Het is inmiddels duidelijk dat dit niet gehaald is. *Hoe staat het volgens u met de ecologische kwaliteit?*

Ter Woorst: 'Op het gebied van de ecologische maatregelen die de KRW voorschrijft tot 2027, hebben de waterschappen vrijwel alles gedaan wat nodig is. Op het gebied van zaken die binnen ons bereik liggen, zoals natuurvriendelijke oevers en vismigratiemaatregelen, liggen we goed op koers. Maar voor de ecologisch goede

toestand is ook de chemische kwaliteit van belang, en daar moet nog wel een tandje bij. Bij een ongewijzigd mest- en gewasbeschermingsmiddelenbeleid gaan we de KRW-doelen niet halen.'

Ze vervolgt: 'De situatie op het gebied van chemische kwaliteit baart ons echt zorgen. Zo blijkt een groot deel van de bestrijdingsmiddelen die wij in watermonsters in tuinbouwgebieden aantreffen, gewoon verboden te zijn. Met strengere handhaving alleen gaan we dat probleem niet oplossen; hier zal wat ons betreft echt iets anders moeten gebeuren. De waterschappen hebben ook aangegeven bij het ministerie van IenM dat hier verandering in moet komen.'

Welke maatregelen moeten volgens de waterschappen worden genomen om de doelen voor ecologie wel te halen?

Ter Woorst: 'De waterschappen gaan door met de maatregelen die ze zelf kunnen uitvoeren. Daarnaast wordt er vanuit het ministerie van IenM in samenwerking met andere partijen, waaronder het ministerie van EZ, gewerkt aan een Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Dit richt zich op drie speerpunten: nutriënten, gewasbescherming en nieuwe stoffen (microplastics en medicijnresten). Dat kan de vorm krijgen van aanpassing van bestaand beleid, maar er zijn ook andere oplossingsrichtingen mogelijk. Het antwoord op die vraag moet komen uit deze Delta-aanpak, waarbij ook Vewin en de UvW betrokken zijn.'

‘WATERBEHEER IS EEN
MIDDEL OM TE KOMEN TOT
EEN GOEDE LEEFOMGEVING’
